

OCHRANA ŘEPKY PŘED ŠKŮDCI V POLSKU

Rape seed protection against pests in Poland

Marek MRÓWCZYŃSKI, Henryk WACHOWIAK, Grzegorz PRUSZYŃSKI

IHAR, Poznań

V podmínkách Polska činí průměrné ztráty způsobené škůdci na výnosech ozimé řepky 15-50%. Někdy mohou škůdci porost zcela zničit.

Nejvýznamnějšími škůdci v Polsku jsou blýskáček řepkový, krytonosec řepkový, krytonosec čtyřzubý. Pozorování dokladují, že v nejbližších letech naroste poškození řepky nastupujícími škůdci. Jsou to škůdci šešulí, krytonosec šešulový a bejломorka kapustová. Dále také minující škůdci vrtalky (*Agromyzidae*), mšice (*Aphis* spp.), předitka polní (*Plutella maculipennis*), osenice (*Agrotinae*), háďátka (*Nematoda*) a slimáčky (*Gastropoda*). Hlavními příčinami růstu jejich významu jsou minimalizace a zjednodušení agrotechniky, rozšíření ploch osevů řepky, zkrácení osevních postupů a také klimatické změny. Speciálně jde o růst teplot a absenci mrazivých zim. V integrované ochraně se užívá kombinace ochrany šlechtitelské, agrotechnické a chemické.

Hlavní metodou ochrany v Polsku je chemická ochrana. Její součástí je monitoring výskytu škodlivých

činitelů a stanovení prahů škodlivosti (tab.1) a také výběr vhodných přípravků v tab. 2 (ostatní jsou k dispozici u garantů konference). Vážným problémem v Polsku může být růst rezistence škůdců na insekticidy. Populace hmyzu jsou početné, až velmi početné, což jim usnadňuje vznik rezistence. Proto bychom při výběru přípravků měli brát zřetel na to, jaké přípravky byly použity v minulých letech u konkrétního pozemku. Použit bychom pak měli insekticidy z různých skupin účinných látek, neboť při používání jedné účinné látky může rezistence vzniknout.

V Polsku se již několik let pozoruje vznik rezistence u blýskáčka na pyrethroidy. Odolnost aktuálně vystupuje v těch lokalitách, kde se mnoho let (často i 30 let) používají v praxi pouze pyrethroidy. Na těchto územích by se měly používat preparáty s jinými účinnými látkami. Z přípravků jde o *acetamiprid* Mospilan 20 SP, organofosfát *Pyrinex* 480 EC, *chlorpyrifos+alfa cypermetrin* Nurelle Max 515, *chlorpyrifos+cypermetrin* Nurelle D 550 EC, nebo o *fosalon* Zolone 350 EC.

Tab. 1. Prahy ekonomické škodlivosti škůdců řepky ozimé a jarní.

Škůdce	Termín pozorování	Prah škodlivosti
Krytonosec řepkový (<i>Ceutorhynchus napi</i> Gyll.)	počátek až konec března	10 dospělců v žluté misce za 3 dny, nebo 2-4 brouci na 25 rostlinách
Krytonosec čtyřzubý (<i>Ceutorhynchus quadridens</i> Panz.)	přelom března a dubna	20 dospělců v žluté misce za 3 dny, nebo 6 brouků na 25 rostlinách
Krytonosec zelný (<i>Ceutorhynchus pleurostigma</i> Mrsh.)	září, říjen	2-3 dospělci v žluté misce za 3 dny
Krytonosec šešulový (<i>Ceutorhynchus assimilis</i> Payk.)	přelom dubna a května	4 brouci na 25 rostlinách
Pílatka řepková (<i>Athalia colibri</i> Christ.)	jarní řepka červen, červenec, ozimá řepka září, říjen	1 housenice na 1 rostlinu
Mšice zelná (<i>Brevicoryne brassicae</i> L.)	na počátku rozvoje šešulí	2 kolonie na 1 m ² na okraji pole
Dřepčík olejkový (<i>Psylliodes chrysocephala</i> L.)	září, říjen	3 brouci na 1 běžný metr řádku
Dřepčící (<i>Phyllotreta</i> spp.)	po vzejití	1 brouk na 1 běžný metr řádku
Bejломorka kapustová (<i>Dasyneura brassicae</i> Winn.)	na počátku opadu plátek korunních	1 bejломorka na 4 rostliny
Osenice (<i>Agrotinae</i>)	vzcházení	6-8 housenic na 1 m ²
Blýskáček řepkový (<i>Meligethes aeneus</i> F.)	přilbovitě květenství hlavního vrcholu boční květenství	1 brouk na 1 rostlinu 3-5 brouků na 1 rostlinu
Slimáčky (<i>Gastropoda</i>)	bezprostředně po výsevu a vzejití ve fázi 1-4 listu a dále	2-3 slimáčky v pasti, 5 % poškozených rostlin 4 a více slimáčků v pasti, 10 % silně zničených rostlin
Květilka zelná (<i>Phorbia brassicae</i> Beche.)	září, listopad	1 moucha ve žluté misce za 3 dny
Předitka polní (<i>Plutella maculipennis</i> Curt.)	září, říjen	1 housenka na rostlinu

Tabulka 2 Přehled insekticidů proti hlavním škůdcům řepky ozimé

Přípravek	Dávka přípravku v kg, l / ha				Optimální teplota v °C	Ochranná doba ve vztahu ke včelám
	<i>Ceutorhynchus napi</i> Gyll.	<i>Ceutorhynchus quadridens</i> Panz.	<i>Meligethes aeneus</i> F.	<i>Ceutorhynchus assimilis</i> Payk., <i>Dasyneura brassicae</i> Winn.		
Alfamor 050 SC	0,25	0,2	0,2	0,2	<20	6 HODIN
Alfazot 050 EC	0,25	0,2	0,2	0,2	<20	1 HODIN
Alphaguard 100 EC	0,12	0,1	0,1	0,1	<20	6 HODIN
Alphatop 100 EC	0,12	0,1	0,1	0,1	<20	6 HODIN
Ammo 250 EC	0,12	0,1	0,1	-	<20	3 HODIN
Bulldock 025 EC	0,25	0,25	0,25	0,25	<20	6 HODIN
Cyperkill Super 25 EC	0,1	0,1	0,1	-	<20	3 HODIN
Decis 2,5 EC	0,3	0,2	0,2	0,3	<20	6 HODIN
Decistab TB	12 tabl.	12 tabl.	12 tabl.	12 tabl.	<20	3 HODIN
Fastac 100 EC	0,12	0,1	0,1	0,1	<20	1 HODIN
Fury 100 EC	0,1	0,1	0,1	0,1	<20	3 HODIN
Fury 100 EW	0,1	0,1	0,1	0,1	<20	6 HODIN
Karate 025 EC	0,3	0,25	0,25	0,3	<20	1 HODIN
Karate Zeon 050 CS	0,15	0,12	0,12	0,15	<20	1 HODIN
Karate Zeon 100 CS	0,075	0,06	0,06	0,075	<20	1 HODIN
Mospilan 20 SP	0,12	0,12	0,08	-	nezáleží	
Nurelle D 550 EC	0,6	0,6	0,6	-	<25	3 DNI
Nurelle Max 515 EC	0,6	0,6	0,6	-	<25	3 DNI
Patriot 2,5 EC	0,3	0,3	0,3	0,3	<20	6 HODIN
Patriot 100 EC	0,075	0,05	0,05	0,075	<20	6 HODIN
Poleci 2,8 EC	-	0,2	0,2	0,3	<20	6 HODIN
Rapid 060 CS	0,08	0,08	0,06	-	<20	12 HODIN
Ripcord Super 050 EC	0,25	0,2	0,2	0,2	<20	1 HODIN
Sherpa 100 EC	0,3	0,25	0,25	-	<20	3 HODIN
Sumi-alpha 050 EC	0,25	0,25	0,2	0,25	<20	1 HODIN
Talstar 100 EC	-	0,1	0,1	0,1	<20	1 HODIN
Trebon 10 SC	0,5	0,5	0,5	0,5	<20	-
Trebon 30 EC	0,3	0,3	0,3	0,3	<20	-
Zolone 350 EC	-	2	1,5	3-3,5	>15	3 HODIN

Překlad z polštiny Prof. Jan Vašák

Kontaktní adresa

Doc. dr hab. Marek Mrówczyński, Instytut Ochrony Roślin, ul. Miczurina 20, 60-318 Poznań, Polska, e-mail: m.mrowczynski@ior.poznan.pl, zbziior@tlen.pl